

Wiara w szeroko rozumianego boga/bogów jest znakiem rozpoznawczym naszego gatunku. W praktycznie każdej kulturze, od prymitywnych po zaawansowane, odnajdujemy jakąś formę wiary w sprawczą istotę nadprzyrodzoną. Z badań przeprowadzonych w ramach projektu Eurostat Eurobarometer w 2010 roku wynika, że ponad połowa obywateli Unii Europejskiej deklaruje wiarę w osobowego boga a wartość ta wzrasta do 77%, gdy uwzględnimy wiarę w rodzaj nadprzyrodzonej, ale bezosobowej siły. Biorąc pod uwagę wszechobecność religii, zrozumienie natury tego zjawiska wydaje się istotne dla zrozumienia funkcjonowania człowieka.

Jednym z obszarów zainteresowania psychologów religii jest związek pomiędzy wiarą, a skłonnością do podejmowania ryzyka. Liczne badania dowiodły, że wiara zmniejsza prawdopodobieństwo angażowania się w zachowania ryzykowne; inne natomiast wskazują na odwrotną zależność. Sprzeczność ta może wynikać z różnych wizji boga, które są obecne w każdej z wielkich tradycji religijnych. Z jednej strony bóg jest przedstawiany jako źródło troski i miłości (bóg kochający), z drugiej jednak strony mamy do czynienia obrazem boga jako surowego sędziego, który karze za grzechy (bóg sprawiedliwy). Istotnie badania wskazują, że konkretny obraz boga pozwala lepiej przewidzieć zachowania niż ogólna wiara. Kwestia ta nie została jednak dotychczas podjęta w badaniach nad skłonnością do ryzyka. Dlatego też celem niniejszego projektu jest zbadanie skłonności do podejmowania działań ryzykownych w zależności od percepcji boga oraz określenie mechanizmów odpowiedzialnych za wystąpienie takich zależności. Zakładam, że obraz boga sprawiedliwego, poprzez wzbudzenie lęku przed karą, będzie prowadził do zmniejszonej tendencji do podejmowania ryzyka. Z drugiej strony, bóg miłosierny poprzez aktywizację poczucia bezpieczeństwa i kontroli powinien wiązać się z nasiloną tendencją do zachowań ryzykownych.

Postawione hipotezy zostaną przetestowane w dziesięciu eksperymentach, z wykorzystaniem różnorodnych miar psychologicznych (kwestionariusze, miary behawioralne, manipulacje eksperymentalne). Planowane badania pozwolą na opracowanie kompleksowego modelu omawianego zjawiska. Pomoże to zrozumieć w jaki sposób wiara wpływa na funkcjonowanie człowieka w zakresie podejmowania ryzyka. Ze względu na odniesienie do ważnego zjawiska społecznego jakim jest religia, projekt może znaleźć zastosowanie praktyczne, np. przy opracowywaniu programów wsparcia dla osób uzależnionych